

Galatia **Galatia Ekalesia veize Paulo'a** **Mirihirote'e So'ağa** **Ihore Ġoe'a**

So'a 'ahi'e Paulo'a Galatia haba'ano ekalesia veize mirihiro. Paulo'e ibite zeğe habao mada nu radiunu. Iuda ekalesia azağa nu'a Iesu mazao fie'ena'a, Mose goro ġoe'a zuni hegotiro. Ze 'ouge hağadu Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ziro. Ze'a Iuda mene azağa zuni Iesu mazao fie'ena'a, Mose goro ġoe'a hegotine Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ihoziro. Paulo'a so'a 'ahi zamağano zeğe ġoere'e ve'oğa rae fureniro. Mene Mose goro ġoe'a hegote'ete'e u'ano, rehano Iesu mazao fie'ete'e u'ano da'o Badi'a ubumao eme'e duduğa re'uma rae ihoziro.

¹ Eğe, Paulo'e vase'a te'ote'ohadu apostolo vazeğano mene reiro, zu vase 'ahogani'a ohohadu apostolo vazeğano mene reiro. Rehano Iesu Keriso ebu rune azağa bo'ağano ani bare ġabonirote'e Badi'ağa, emeğe Mama'a ohohadu apostolo vazeğano reiro.

² Ege'a ege teite radiu'ete'e ekalesiağa nego nabudi nidu'a teite Galatia haba'ano ekalesia 'ahoga'ahoga veize so'a 'adi mirihe'ohe.

³ Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoğa zu zama roğeğa zini'eno'i.

⁴ Izidi madağa sau'anono'o eme bohafe bufoga veize, Iesu Keriso'a Badi'a emeğe Mama ura

idunaḡano emeḡe haḡai sau'a rae modifine ane bare dibu'iro.

⁵ Badi'a ni mae ḡihinihi, onamo radiu tuḡutuḡu. Amen.

Keriso Hari Manoḡa'e Tiba Da'o

⁶ Keriso'a furenirote'e manogaḡa zamaḡano zae'a radoga veize Badi'a'a zae huziro. Rehano za Badi'a ḡarihe fase modadu hari manoga 'ahoga mae ḡihine'e 'ahine, e zaguzagau'ohe.

⁷ Hube hune hari manoga 'ahoga'e o'o'a, rehano vaze nu'a za mae 'ada'adaze'ohe zu Keriso hari manoga ḡihunihi ra'ohe.

⁸ Rehano emeḡe ga adureono'o tuḡure vigani'a zuni ibite eme'a zae mazao haramirote'e hariḡa manoga mene haramadu hari manoga 'ahoga zae mazao haramine, Badi'a mazaono'o radiu tuḡutuḡu adugaḡa hidi'uma!

⁹ Eme'a ibite zirote'e teige, e izidi bare zi'ohe. Iniu'a eḡe mazaono'o igirote'e hariḡa manoga zae mazao mene haramadu hari manoga nunu zae mazao haramine, ani'e radiu tuḡutuḡu adugaḡa hidi'uma!

¹⁰ E vaze'a eḡe ḡoere'e duduḡa rae mae ḡihinifine izidi inare'ehe? Ga Badi'a'a eḡe ḡoere'e duduḡa rae mae ḡihinifine inare'ehe? Eḡe'a vaze matu'ozoga veize inare'ehe? E'a izidi zuni vaze matu'ozoga veize inarifone, e'e Keriso mene tuḡure vazeḡa reifo.

Paulo'e Badi'a'a Apostolo Vazeḡano Ohoniro

¹¹ Nego nabudi, eḡe'a haramirote'e hariḡa manoga'e vazeono'o mene arirota'a'e za'a ederoga e urate'ohe.

¹² Hari manoga a'e vazeni 'ahogani'a mene iniro zu mene ihohiro. Rehano Iesu Keriso'a hari manoga e'e ege mazao rae furenadu ege'a meiro.

¹³ Za'e ibite ege'a Iuda azağa kuru ibiğa hegotirote'e madağano hağairote'e hağağa igiro. Ege'a Badi'a mone ekalesia azağa aduga boro ziniro zu ruizihi reiro.

¹⁴ E'a Iuda azağa kuru ibiğano e'e goroğa goe'a inare hegotiro. E'e moneo e Iuda azağa bo'ağano ege teite muri tiba azağa gehağa ufeta vitiziro. Ebu ege vouğa hağai hegote hunihi rae ufeta inariro.

¹⁵ Rehano e 'izema fureranogano, Badi'a'a e avo ohohiro zu ani'a ege mazao manoga furenadu ege huhiro.

¹⁶ Ege'a Iuda mene azağa mazao Ubuga hari manoga haramifine, ani'a matu'e'ena'a, ege mazao Ubuga mae fureniro. E'e madağano e vase vage mene onamadu zege teite mene go'aniro.

¹⁷ Ebu ege ibite vitihe apostolo azağano reirote'e azağa teite goerihi radu Ierusalemene mene itiro. Rehano Arabia haba'a onamadu e'ea radiunu, ebu vesu'u Damaseko bariro.

¹⁸ Ebu Iesu'a ege mazao furerarote'e madağanono'o muri uğidu enogano, e Petero* gianoga rae Ierusalemene itiro ebu ane teite mada 15 radiro.

¹⁹ E'e madağano apostolo vaseğa 'ahoga mene horoniro, rehano Zuhi'a Boro negoğa Iakobo da'o horoniro.

²⁰ Ege'a zae veize 'adi mirihe'eta'a'e Badi'a ubumao hube hune mene guriro goe'a.

* 1:18 1:18 Kefa

²¹ Ebu e Ierusalemama mode iḡunadu Siria zu Kilikia haba'a onamiro.

²² E'ano'o Iudea haba'ano Keriso mone ekalesia azaḡa'e e mene ederiro.

²³ Ze'e harihe da'o 'ahige iginu, "Ibite aduga rifidote'e vazegani'a eme'a fie'ete'e mae vaḡinihi rae inariro. Rehano izidi'e ani Keriso mazao fie'ete'e moneo harama'ohe."

²⁴ Ze nagini'a eḡe mazao furerarote'e egadu Badi'a niguniro.

2

Apostolo Azaḡani'a Paulo mae Ġihiniro

¹ Muri 14 enogano e Banabasi teite Tito zama-hanadu Ierusalemama bare itiro.

² Badi'a'a, "Ito'i," rae ehadu e'a itiro. Itadu e Iuda mene azaḡa mazao hari manōḡa harama'ete'e moneo ekalesia azaḡa me'odoziniro. Ekalesia azaḡa ibitozi'ete'e azaḡa teite'e avo nu'oranadu me'odoziniro. Mazaḡa ibite eḡe'a gaue arirota'a'e zu izidi gaue'eta'a'e huga o'o'ano rouga e mene uratiro.

³ Tito zuni eḡe teite e'ea radiro. Ani'e Giriki vazegā rehano, ekalesia ibitozi'ete'e azaḡani'a ani ahi'a rana iḡuri haḡaoga mene te'ote'oniro.

⁴ Mazaḡa ḡuriro ekalesia azaḡa nu'a emeḡe ekalesia zamaḡano sifu diuḡi ariro. Ebu ze emeḡe'a Keriso Iesu teite tiburanadu Mose goro ḡoe'anono'o bohafe bufirote'e rihinoga uratiro, ebu emeḡe tutufadu Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e tuḡure azaḡano rouga uratiro.

⁵ Rehano zae'a hari manoga moneo goere huga igaiḡa obone giganoga veize, eme zeḡe goere tahiga zu mene mae ḡihiniro.

⁶ Ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa'e nize boro rehano, e ze mene zamare'ohe, mazaḡa Badi'a'a vaze enone da'o ḡianadu ze'e manoga ga sau'a rae mene ra'ohe. Ze'a e Iuda mene azaḡa mazao haramete'e hariḡa manoga moneo goereni 'ahoga mene ihiro.

⁷ U ze'e Badi'a'a Iuda azaḡa* mazao hari manoga haramete'e gaḡa Petero harote'e teige, Iuda mene azaḡa† mazao haramete'e gaḡa eḡe inirota'a'e ederiro.

⁸ Badi'a'a ane inaraḡa Petero hanadu Iuda azaḡa veize apostolo gaḡa harote'e teige, Badi'a'a inaraḡa eḡe enadu Iuda mene azaḡa veize apostolo gaḡa iniro.

⁹ Iakobo, Petero zu Ioane'e ekalesia bo'aḡano ne gadoḡa heuḡa. Ze Badi'a'a eḡe mazao manoga furenirote'e ederirotene, eḡe zu Banabasi teite unihifine obotitiro. Ebu eme'e Iuda mene azaḡa vaḡe onami'uma, u ze'e Iuda azaḡa vaḡe onami'uma rae goere idaniro.

¹⁰ Ze eme'a zahara azaḡa zamaradu danazoga veize da'o umifiro. A'e eḡe'a zuni hube hune haḡae inare arirote'e gaḡa.

Paulo'a Petero Roniro

¹¹ Rehano Petero'a Antioka arirotene, ani'a ve'oḡa haḡadu eḡe'a ani ubuma 'ue roniro.

* 2:7 2:7 ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡa † 2:7 2:7 ahiri rana iḡuri mene haḡairote'e azaḡa

¹² Ani'e Iakobo mazaono'o Iuda azağa nu'a 'izema arogano Iuda mene azağa ekalesiağa teite tibururu ogaudo. Rehano ze'a feurirotene, ani'e Iuda mene azağa mazaono'o 'ie baradu zeğe teite mene ogau tiburaro, mazağa ani'e Iuda azağa[‡] rihoziro.

¹³ Ani'a 'ougirotene, e'ea radiunute'e Iuda azağa zuni ani hegotadu zama guhi azağa teige ve'oriro. Ebu Banabasi zuni zeğe teite ve'oriro.

¹⁴ E zeğe'a hari manōga huga mene ibi duduğano hegotinute'e horonirotene, zeğe nidu'a ubumao Petero niro, "Ġa'e Iuda vazēga rehano, Iuda azağa goro ġoe'a mene hegote'ena'a, Iuda mene azağa teige radiu'ohe. U ġa'e nougadu Iuda mene azağa'e Iuda azağa teige rado'i rae ra'ohe?"

Fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao Duduğa rae Ra'ohe

¹⁵ Eme'e furerarote'e madağanono'o Iuda azağa. Ebu Iuda mene azağa'e hağai sau'a azağa rae huze'ohe, u eme'e ze mene heuğa ra'ohe.

¹⁶ Rehano eme edēga, Mose goro ġoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa rae mene ra'ohe, rehano Iesu Keriso mazao fiadu Badi'a ubumao duduğa rae ra'ohe. E'ano'o emeğe zuni Keriso Iesu mazao firo. A'e, mene eme'a Mose goro ġoe'a hegote'ete'e u'ano, rehano Keriso mazao fie'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduğa rae reifine reiro. Mazağa iniu Mose goro ġoe'a hegote'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduğa rae ra'ete'e vazēga'e o'o'a.

[‡] **2:12 2:12** ahiri rana iğuri hağairote'e azağa

¹⁷ Eme'a Keriso mazao fiadu Badi'a ubumao duduḡa rae rouga veize inare'ena'a, emeḡe zuni haḡai sau'a azaḡa rae ra'ete'e furenine, Keriso'e emeḡe'a haḡai sau'a haḡaoga veize tutufe ve'ofe'ete'e vazegā ra'ehe? Mene hune!

¹⁸ E Mose goro ḡoe'a modiro. Eḡe'a e'e bare meine, e eḡe'a bare goro ḡoe'a varade'ete'e vazegā rae re'uma.

¹⁹ E Mose goro ḡoe'a u'ano rudanadu e'e veize mene bare radiu'ohe. A'e Badi'a veize radifine ra'ohe.

²⁰ E Keriso teite satauro rana rudaro. E'ano'o e eḡe'a bare mene radiu'ohe, rehano eḡe zamao'e Keriso'a radiu'ohe. E ahiri hina raha 'adao radiu'eta'a'e, eḡe zamare borofadu eḡe veize ḡaboneḡa ahetirote'e Badi'aḡa Ubuga mazao fie'ete'e u'ano, radiu'ohe.

²¹ E'e Badi'a'a eḡe mazao furenirote'e manogāḡa mene hezahohau'ohe, mazaḡa Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa rae reifone, Keriso'e foure rudaro rae reifo.

3

Iesu mazao Fie'ete'e u'ano Duduḡa rae Ra'ohe

¹ Galatia ekalesia azaḡa, za'e kauriḡa! Iesu Keriso'a zae veize satauro rana rudarote'e eḡe'a doḡo'ani ihozadu zae'a ubumazeo horonirote'e heuḡa rehano, zamaze'e iniu'a aro?

² E ḡau tiba da'o zae mazaono'o ederihī ra'ohe. Zae'a Vine Zaḡoḡa meirota'a'e Mose goro ḡoe'a hegotirote'e u'ano ga emeḡe'a haramirote'e hariḡa manogā egadu e'e mae ḡihinirote'e u'ano?

3 Za ufeta kaurigāhe? Za'e Vine Zaḡoḡani'a ibitozeadu Iesu mazao fie'ete'e ḡadaheniro, rehano izidi za'e vase inaraḡa hina hauḡihi ra'ehe?

4 Ibite zae'a aduga ḡehaḡa hidirota'a'e huga o'o'ahe? A'e hube hune huḡeta!

5 Nagini u'ano Badi'a'a za Vine Zaḡoḡa zini'ohe zu zae bo'aḡano haḡai gigi'aḡa haḡae'ohe? Zae'a Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e u'ano ga zae'a hari manoga egadu e'e mae ḡihine'ete'e u'ano?

6 Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Aberahamo'a Badi'a mazao fiadu Badi'a'a ani'e duduḡa rae mae ḡihiniro."☆

7 E'ano'o fie'ete'e azaḡa'e Aberahamo mariga rae edero'i.

8 Iuda mene azaḡa'e fie'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduḡa re'uma rae ra'ete'e Buka Zaḡoḡano irina ihoziro. Ebu Buka Zaḡoḡanono'o Badi'a'a e'e hariḡa manoga irina Aberahamo niro, "Haba nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a'e ḡae mazaono'o manohuga hidi'uma."☆

9 Aberahamo'e firote'e vazega 'ahine, ani teite fie'ete'e azaḡa zuni manohuga hide'ohe.

10 Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa re'uma rae ra'ete'e azaḡa nidu'a aduga tuḡutuḡu hidi'uma. Mazaḡa Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Iniu Mose goro ḡoe'a bukaḡa zamaḡano mirihirote'e goroga nidu'a iḡaiḡa mene hegote'ete'e azaḡa nidu'a radiu tuḡutuḡu adugaḡa hidi'uma."☆

11 Hube hune iniu'a Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa rae ra'ete'e vazega'e

☆ 3:6 3:6 Ḡadaheḡa 15:6

☆ 3:8 3:8 Ḡadaheḡa 12:3, 18:18, 22:18

☆ 3:10 3:10 Goro 27:26

o'o'a. Mazaḡa Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Badi'a ubumao duduga azaḡa'e ze'a fie'ete'e u'ano, radi'uma."☆

¹² Mose goro ḡoe'a'e fie'ete'eano'o mene fureraro. Buka Zaḡoḡano'e 'ahige rae mirihiro, "Mose goro ḡoe'a nidu'a hegote'ete'e vazegani'a 'ouge haḡadu ḡabode radi'uma."☆

¹³ Mose goro ḡoe'a'e emeḡe rana radiu tuḡutuḡu adugaḡa ti'ohe. Rehano emeḡe rana tirote'e radiu tuḡutuḡu adugaḡa a'e Keriso'a ane rana teadu radiu tuḡutuḡu adugaḡanono'o eme bohafe bufiro. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Ire rana midau tirote'e azaḡa nidu'a'e radiu tuḡutuḡu adugaḡa hidirote'e azaḡa."☆

¹⁴ Keriso'a 'ouge haḡairota'a'e, Badi'a'a Aberahamo harote'e manohugaḡa Keriso Iesu u'ano Iuda mene azaḡa zuni zinifine, ebu eme'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a rifi'uma rae ḡoitorirote'e Vineḡa Zaḡoḡa emeḡe'a meifine ra'ohe.

Mose Goro ḡoe'a zu ḡoitore ḡoe'a

¹⁵ Nego nabudi, emeḡe radone zamaḡano hari idaidaḡa 'ahoga zi'uma. Vaze aheu'a ḡoere idanadu ḡoitorine, vaze 'ahogani'a hena mene fahi'uma ga ḡoere 'ahoga mene bare ragate ti'uma.

¹⁶ Badi'a'a Aberahamo zu ane mariga 'ahoga teite ḡoitoriro. Buka Zaḡoḡano, "Vaze ḡehaḡa," rae ihozifine, "Marigo duḡuru teite ḡoitoriro," rae mene reiro, rehano "Vaze tiba da'o," rae ihozifine, "Marigo 'ahoga teite ḡoitoriro," rae reiro. A'e Keriso.

17 Eḡe'a reihi ra'ete'e huga'e 'ahi e'e: Badi'a'a ibite Aberahamo teite ḡoitoriro. Ebu muri 430 enogano Moseono'o goro ḡoe'a rifiro. E'ano'o Mose goro ḡoe'ani'a Badi'a ḡoitore ḡoe'a fahadu huga o'o'a rae rouga'e mene idaḡa.

18 Eme'a Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e u'ano, Badi'a emeḡe Mama'a rifi'ete'e toheḡa meine, a'e mene Badi'a'a Aberahamo teite ḡoitorirote'e ḡoe'a u'ano ma'ete'e toheḡa. Badi'a'a Aberahamo teite ḡoitorirote'e u'ano, Moga Badi'a'a hau'ete'e toheḡa Aberahamo haro.

19 Tena Mose goro ḡoe'a'e nagini veize? A'e vase'a haḡai sau'a haḡaine, ze'e ve'oḡa haḡaeha rae ihozifine ragate mirihirote'e goroḡa. Mose goro ḡoe'ani'a 'ouge gauinu, onamo Aberahamo mariga 'ahoga, Badi'a'a ḡoitorirote'e vazeḡani'a ariro. Mose goro ḡoe'a'e Badi'a'a ane tuḡure vigaono'o nema vazeḡa Mose hanadu haḡairo.

20 Vaze nu'a ḡoitore'etene, nema vazeḡa urate'ohe. U Badi'a'a Aberahamo teite ḡoitorirotene, Badi'a tibuhuga da'o haḡairo.

Mose Goro Ḡoe'a'e Nagini Veize?

21 'Ougadu Mose goro ḡoe'a'e Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡoe'a hezaohau'ehe? Mene hune! Badi'a'a ḡabone rifi'ete'e goroḡa ḡoe'a riffone, eme'e goro ḡoe'a e'e hegotadu Badi'a ubumao duduga rae reifo.

22 Rehano Buka Zaḡoḡani'a ḡau nidu'a'e haḡai sau'a inaraḡa hegote'ete'e ḡu'a azaḡa teige raudi'ohe rae ra'ohe. A'e, Iesu Keriso mazao fie'ete'e u'ano, Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡauḡa'e fie'ete'e azaḡa zinifine 'ouge reiro.

²³ Keriso mazao fie'ete'e madağa 'izema arogano, Mose goro gōe'ani'a eme'e ane hegote'ete'e tuğure azağa teige ani 'u'uğano obofe tiro, onao eme'a Keriso mazao fite'e madağa Badi'a'a furenofiro.

²⁴ E'ano'o Mose goro gōe'a'e emeğe ibitofi'ete'e ihoreğa vazegano reiro, onao Keriso'a ariro. A'e, eme'a fiadu Badi'a ubumao duduga rae rouga veize reiro.

²⁵ Izidi eme Keriso mazao fie'ete'e madağani'a ariro 'ahine, Mose goro gōe'a'e mene bare emeğe ibitofi'ete'e ihoreğa vazega ra'ohe.

²⁶ Zae nidu'a fie'ete'e u'ano, Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a ubugaubuga reiro.

²⁷ Zae nidu'a'e babatiso madu Keriso teite tiburaro ebu dabua iziga hağairote'e teige, za'e Keriso heuğa reiro.

²⁸ Za'e mene vase nunu. Iuda vazega ga mene Iuda vazega, tuğure vazega ga mene tuğure vazega, ohoze ga roğae'e o'o'a. Za Keriso Iesu teite tiburanadu zae nidu'a'e tiba.

²⁹ Za Keriso mone reine, za'e Aberahamo mariga ebu Badi'a'a goitorirote'e idunağano Moze Badi'a'a zini'ete'e toheğa hidite'e azağa.

4

¹ E 'ahi reih. Moga tohe nidu'a meite'e ubuga'e gau nidu'a meirote'e vazega rehano, kome'a madağano'e ani'e tuğure vazega heuğa.

² Ani kome'a madağano, ani'e ane taufe'ete'e azağa zu ane gau taufe'ete'e azağa goere egozini'ohe, onamo mogani'a ohonirote'e madağa me'uma.

³ E'e teige, eme'e kome'a madaḡano raha 'adi ibitohau'ete'e viga* nunu hegotadu tuḡure azaḡa teige radiunu.

⁴ Rehano Badi'a'a ohonirote'e madaḡa meirotene, Badi'a'a Ubuga tuḡunadu ani'e roḡae 'ahoga mazaono'o fureraro ebu Mose goro ḡoe'a hegote'ena'a radiro.

⁵ Badi'a'a Ubuga tuḡunirota'a'e Mose goro ḡoe'anono'o vaze bohaze buzoga veize, zu eme'e Badi'a ubuga rae rouga veize reiro.

⁶ Za'e Badi'a ubuga u'ano, ani'a Ubuga Viga emeḡe zamao tuḡuniro, e'ano'o Ubuga Viga u'ano eme'a Badi'a mazao, "Mama,† eḡe Mama," rae hune'ohe.

⁷ E'ano'o zae tibatiba'e tuḡure azaḡano mene bare ra'ohe, rehano Badi'a ubuga rae ra'ohe. Za'e Badi'a ubugaubuga u'ano, Badi'a'a ane ubugaubuga zinite'e toheḡa nidu'a zae zuni zini'uma.

Paulo'a Galatia Ekalesia Azaḡa Zamare Bo-rofiro

⁸ Ibite za'e Badi'a aḡu'a madaḡano mene badi'a huga rae ra'ete'e ḡauḡa hegotadu ane tuḡure azaḡano reiro.

⁹ Rehano izidi za'e Badi'a edeḡa. Hube hune, e Badi'a'a za ederiro rae re'uma. Rehano za nougadu raha 'ada ibitohau'ete'e viga nunu bare vaḡe'ohe? A'e inaraḡa o'o'a zu huga o'o'a. Za'e de'eguḡa viga hegote'ete'e tuḡure azaḡano bare reihi ra'ehe?

* 4:3 4:3 ihoreḡa † 4:6 4:6 Aba

10 Zae'a Iuda azağa hağai teige, mada boro nunu, bato boro nunu, irugu zu nahune madağa nunu ebu muri nunu hegote'ohe.

11 'Ougadu, "E zae veize gauinuta'a'e foure re'uma ga?" rae zamahe'a adudu'ohe.

12 Nego nabudi, e umize'ohe. E'e Iuda azağa goro ġoe'a modadu zae teigiro, e'ano'o zae zuni eġe teige Iuda azağa goro ġoe'a ago hegoto'i. Za'a eġe mazao ve'oğa mene hağairo.

13 Za edeğa, e ugihadu zae vaġe amiro ebu hari manoga zae mazao ġadahe haramiro.

14 Za ugihe horonadu zamaze'a adudaro gaogi rehano, e mene ovoi ġiahiro zu mene hezahohiro. Ebu Badi'a tuġure viga ga Iesu Keriso teige mae ġihihiro.

15 E'e madaġano zae'a ufeta matu'e rudanadu za'e idağa reifone ubumaze ġude vaġinadu eġe inihi rae reifo.† E'e moneo e'a vaze mazao rae furenoga zuni idağa. Rehano izidi zae matu'u a'e nougeha?

16 Eġe'a ġoere huga zeadu e'e zae agire vazeğa reirohe?

17 Ġuriro ihore azağa'e zae'a manoga mouga veize za mene zamare'ohe. Ze'e eme mazaono'o zae mae vaġizadu zae'a ze inare hegotoga da'o urate'ohe.

18 Iniu'a zae danazifine inarine, a'e manoga. Mene eġe'a zae teite radiu'ete'e madaġano da'o, rehano mada nidu'a 'ouġine, manoga.

19 Eġe tahi'atahi'a, roġae'a ene furene'ete'e madaġano ġiġi'a ma'ete'e teige, e zae u'ano bare ġiġi'a ma'ohe, onamo zae'a Keriso teigi'uma.

† 4:15 4:15 Paulo ubuma ugiġeta radu ze ani vetuġaniro.

20 E izidi zae teite radadu negane roġeru ġorezihi ra'ohe, mazaġa e zae moneo 'ada'adahe'ohe.

Hagara zu Sara Hari Idaidaġa

21 Mose goro ġoe'a hegote radihi ra'ete'e azaġa, eho'i! Za Mose goro ġoe'ani'a nagini ra'eta'a'e aġu'ahe?

22 Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro.✧ Aberahamo'e ubuga aheu. 'Ahoga'e tuġure roġaeġani'a fureniro, u 'ahoga'e mene tuġure roġaeġani'a fureniro.

23 Tuġure roġaeġa mazaono'o furerarote'e ubuga'e vaze ahiri ibiġano fureraro, u mene tuġure roġaeġa mazaono'o furerarote'e ubuga'e Badi'a'a ġoitorirote'e ġoe'anono'o fureraro.

24 A'e hari idaidaġa ra'ohe. Roġae aheu a'e Badi'a'a vaze teite ġoitorirote'e ġoe'a aheu. Roġae tiba'e Hagara. Hagara'e Badi'a'a Sinai maġano zinirote'e goroġa ġoe'a heuġa. E'e goro ġoe'ani'a vaze tutuzadu Hagara ubugaubuga teige, e'e goro ġoe'a hegote'ete'e tuġure azaġano mae tiro.

25 Hagara'e Arabia haba'ano Sinai maġa teite idaniro, ebu izidi'e Ierusalem ne boro teite idaniro. Ierusalem'e Ierusalem azaġa teite goro ġoe'a e'e hegote'ete'e tuġure azaġa teige radiu'ohe.

26 Rehano adure Ierusalem'a'e mene tuġure roġaeġa ebu a'e emeġe nanu.

27 Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, "Ene mene furene'ete'e gabani roġaeġa,

✧ 4:22 4:22 Ġadaheġa 16:15, 21:2

matu'o'i!
 Ene furene'ete'e gigi'ağa ağu'a roğaeğa,
 agoğō boro hina, ġihau ġoero'i!
 Mazağa iniu ane da'o radiu'ete'e roğaeğa
 ubugaubuga'e ġehara'uma.
 Ze'e i'a teite radiu'ete'e roğaeğa ubugaubuga
 ufeta vitize ġehara'uma."☆

28 Nego nabudi, za'e Isako teige Badi'a'a
 ġoitorirote'e ubugaubuga.

29 Rehano Aberahamo madağano vase ahiri
 ibiğano furerarote'e ubugani'a Vine Zağōğa
 gigi'aono'o furerarote'e ubuga aduga boro haro.
 E'e teige, izidi zuni 'uguğani'a fureru'ohe.

30 Rehano Buka Zağōğano nouge rae ra'ohe?
 "Tuğure roğaeğa ubugeta hegozo'i, mazağa
 tuğure roğaeğa ubuga'e mene tuğure roğaeğa
 ubuga teite moga tohe mene hune hidi'uma."☆

31 E'ano'o, nego nabudi, eme'e mene tuğure
 roğaeğa ubugaubuga, rehano tuğure mene
 hağae'ete'e roğaeğa ubugaubuga.

5

Keriso'a Emeğē Bohafe Bufiro

1 Keriso'a Mose goro ġoe'anono'o emeğē bo-
 hafe bufirote'e u'ano, eme'e boha'a. E'ano'o za'e
 edau gigaru'ena'a, Mose goro ġoe'a hegote'ete'e
 tuğure azağano aduga ago bare odoho'i.

2 Eğē, Paulo'a zi'ohe, za faine ego'i. Za ahiri
 rana iğuri hağae'ete'e mae ġihinine, Keriso'e zae
 mazao manōğa rae mene re'uma.

³ Iniu ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e vazegā mazao eḡe'a bare ra'ohe. Ani'e Mose goro ḡoe'a nidu'a zuni hegote huni'uma!

⁴ Zae bo'aḡano Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa rae reihi rae ra'ete'e azaḡa'e Keriso mazaono'o mae rovozirote'e azaḡa reiro, zu Badi'a'a zeḡe mazao furene'ete'e manogaḡanonono'o uitadu vaḡiniro.

⁵ Eme'e Vine Zaḡogaono'o fiadu Badi'a ubumao duduḡa rae rouga mae ḡihine'ena'a inare guhine'ohe.

⁶ Mazaḡa Keriso Iesu teite tiburaune, ahiri rana iḡuri haḡae'eta'a'e ga mene haḡae'eta'a'e mene ḡau boro. Rehano ḡau boro'e vaze zamare borofadu zae'a fie'ete'e furene'ohe.

⁷ Zae'a ḡoere huga hegote'ena'a faine dure arinu. Rehano iniu'a za ḡoere huga hegotoga 'uiro?

⁸ Zama au'ete'e haḡaiḡa 'uguḡa'e za huzirote'e Badi'aḡa mazaono'o mene ariro.

⁹ Vaze'a 'ahige ra'ohe, "Isiti tahiḡa fase'a usuga nidu'a'e mae borofe'ohe."

¹⁰ E zae'a ihore nunu mene mae ḡihini'uma rae zamare hune'ohe, mazaḡa eme'e Zuhi'a Boro teite tiburaro. Iniu'a zae zama mae 'ada'adane'ete'e vazegā'e aduga hidi'uma.

¹¹ Nego nabudi, e'e ahiri rana iḡuri haḡao'i rae izidi zuni haramifone, nougaḡu eḡe'a 'ize aduga hide'ohe? 'Ouge haramifone, e Keriso satauro moneo haram'e'ete'e u'ano hide'ete'e adugaḡani'a eḡe mazao mene furerafo.

¹² Zae zama mae 'ada'adane'ete'e azaḡa'e ze zeḡe'a bare ohoze ahiri i'aḡa are modoga e

urate'ohe!

¹³ Nego nabudi, za'e Mose goro ḡoe'anono'o bohaze buzifine Badi'a'a huziro. Rehano Mose goro ḡoe'anono'o boha'a radu ahiri urao haḡai sau'a ago haḡao'i. Rehano nego nabudi zamare borofe'ena'a, danatito'i.

¹⁴ Mose goro ḡoe'a nidu'a'e goro ḡoe'a tiba 'ahi zamaḡano, "Za zae'a bare zamare borofe'ete'e teige nabudize zamare borof'o'i."☆

¹⁵ Rehano zae'a butu maniḡa teige vihotitine zu mau 'aune, za zae'a bare ruititi'uma. E'ano'o tohutoho'i!

Vine Zaḡoḡa zu Ahiri Haḡaiḡa

¹⁶ Eḡe'a zi'ohe, za'e Vine Zaḡoḡani'a ibitozi'ete'e ibiḡano da'o rado'i, 'ouḡine ahiri ura mene hegote radi'uma.

¹⁷ Ahiri ura'e Vine Zaḡoḡani'a agirohau'ohe, u Vine Zaḡoḡa ura'e ahiri'a agirohau'ohe. Ani-anine'e agirotitadu za zae'a urate'ete'e haḡaiḡa haḡaoga'e mene idaḡa.

¹⁸ Rehano Vine Zaḡoḡani'a zae ibitozine, za'e Mose goro ḡoe'a hegote'ena'a, mene radiu'ohe.

¹⁹ Ahiri'a urate'ete'e haḡaiḡa'e za'e deheru edere'ohe. A'e ubuma ḡezo, zama toraga, daro fu'a,

²⁰ ḡuriro badi'aḡa mazao kuranoga, naho zu nabone haḡaiḡa, agirotitoga, ta'irotitoga, ahi-ahi, maḡunu fu'a, ane bare da'o zamare borofoga, rovotitoga, zeḡezeḡe avoavo tiburanoga, zeḡezeḡe urao da'o haḡaoga,

²¹ vase ḡau horonadu meihi ra'ete'e zamaroneḡa, gagone fu'a, haḡai sau'a nunuo da'o

☆ 5:14 5:14 Dibu'o 19:18

matu'e radiu tauḡoga zu e'eguḡa haḡaiḡa nunu rae ra'ohē. Ibite e iradugu ḡoe'a riḡa ziro rehano, izidi bare zi'ohē. Haḡai 'uguḡa haḡae'ete'e azaḡa'e mene Badi'a ubugaubuga radu Badi'a'a ze zuhi'azi'ete'e manoḡaḡa mene hidi'uma.

²² Rehano Vine Zaḡoḡa mazaono'o 'ahiguḡani'a huda'uma. A'e, zamarotite'ete'e, matu'e'ete'e, unihotite'ete'e, zama obone gigane'ete'e, vase mazao manoḡa haḡae'ete'e, haḡai manoḡa haḡae'ete'e, zama nidu'a hina haḡae'ete'e,

²³ roḡeru haḡae'ete'e zu zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahohau'ete'e ra'ohē. Haḡai 'uguḡa agirohau'ete'e goroḡa ḡoe'a'e o'o'a.

²⁴ Keriso Iesu mone azaḡa'e haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa zu ahiri ura haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa madu ahirize teite satauro rana ikokoniro.

²⁵ Vine Zaḡoḡani'a ḡabone iziga rifiro, e'ano'o eme Vine Zaḡoḡani'a ibitofi'ete'e idunaḡano radi'uma.

²⁶ Eme emeḡe'a bare nife mene hune mae iti'uma, mene hune mae maḡunotiti'uma zu mene hune ahiahititi'uma.

6

Vaze Aduḡa Odohe Tiburatihi

¹ Nego nabudi, za'e vine Zaḡoḡani'a ibitozi'ete'e azaḡa 'ahine, zae bo'aḡano vase 'ahogani'a haḡai sau'a haḡae'ete'e horono'idene, zae'a namine'ena'a, ane haḡai bare mae duduno'i. Ebu zae zuni haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡano mene uitifine zae'a bare tohutoho'i.

² Zae bo'aḡano nagi aduga zuni odohe tiburano'i. 'Ougine, za'e Keriso goro ḡoe'a hube hune hegote haḡai'uma.

³ Vaze 'ahoga'e niḡa 'o'o'a rehano, ane'a bare niḡa boro rae zamarine, ani ane bare so'one'ete'e heuḡa.

⁴ Vaze tibatiba'e haḡaiḡa ḡianadu haḡai manōḡa 'ahoga horonine, ane'a bare ane ni-gunoga'e idaḡa. Rehano vaze 'ahoga haḡai teite'e mene idatiti'uma,

⁵ mazaḡa anianine tohe'e aneane'a odohi'uma.

⁶ Badi'a ḡoere ihoreḡa igi'ete'e vazēḡa'e ḡau manōḡa nidu'a ane ihore vazēḡa teite daini'uma.

⁷ Za zae bare ago so'ozo'i. Vaze 'ahogani'a Badi'a ni mae ovoroga'e mene idaḡa, mazaḡa vaze'a nagi ezoga ḡoraune, e'e huga hirivi'uma.

⁸ Iniu'a ahiriḡano ḡoraune, ahiriḡanono'o rune* hirivi'uma, u Vine Zaḡoḡano ḡoraune, Vine Zaḡoḡanono'o ḡabone tuḡutuḡu hirivi'uma.

⁹ E'ano'o eme haḡai manōḡa haḡae'ete'e zamaḡano zamafe mene zoreri'uma, mazaḡa e'e haḡaiḡa mene modine, Badi'a'a ohonirote'e madaḡano'e e'e naēḡa hirivi'uma.

¹⁰ E'ano'o eme'a mada manōḡa 'ahoga'ahoga horonine, vaze nidu'a mazao haḡai manōḡa haḡai'uma. Nego nabudi fie tiburu'ete'e mazao'e ufeta haḡae huni'uma.

Iradugu Riḡa Ḡoe'a zu Uhiu Ḡoe'a Ḡonaga

¹¹ Ḡiano'i, eḡe'a 'evorehe hina zae veize 'ahige borofe mirihe'ohe!

* 6:8 6:8 ruhurite'e ḡauḡa

¹² Iniu'e vase'a niguzoga urate'ete'e azağa'e zae'a ahiri rana iğuri hağaoga te'ote'au'ohe. A'e, Keriso satauro haram'e'ete'e u'ano hide'ete'e adugağa ze mene meifine ra'ohe.

¹³ Ahiri rana iğuri hağairote'e azağani'a zuni Mose goro ġoe'a mene hegote'e rehano, ze zae'a ahiri rana iğuri hağae'ete'e urate'ohe. A'e zae'a zeğe ihore hegotadu ahiri rana iğuri hağae'ete'e moneo zeğe'a bare niguzoga veize ra'ohe.

¹⁴ Rehano e ġauni 'ahoga mene hune nigune'ohe, rehano emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso satauro da'o nigune'ohe. Iesu Keriso satauro u'ano, raha gauga nidu'a'e ege moneo rudaro, ebu ege zuni raha gauga nidu'a moneo rudaro.

¹⁵ Ahiri rana iğuri hağae'eta'a'e ga mene hağae'eta'a'e mene ġau boro, rehano Badi'a'a hağairote'e ġaboneğa iziga rouga'e ġau boro.

¹⁶ Badi'a'a goro 'ahi hegote'ete'e azağa nidu'a zu Badi'a mone azağa[†] nidu'a zama rogeğa zu vetuğa zini'eno'i.

¹⁷ Izidiono'o onamo zama moneo, vase 'ahogani'a aduga ago eno'i, mazağa Iesu u'ano meirote'e bebeğa nu'e ahiriheo 'ada 'ahine, e Iesu tuğure vazega rae ihoze'ohe.

¹⁸ Nego nabudi, emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a furene'ete'e manogağa'e zae nidu'a vineo radiu'eno'i. Amen.

[†] **6:16 6:16** *Badi'a mone Isaraela azağa*

Buka Zaḡoḡa Ġoitore Iziga
The New Testament in the Uare language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

copyright © 2017-2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-08-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Aug 2025 from source files dated 11 Aug 2025

c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13